

MUISTIO

Satakunnan ympäristötietoisuus ja -kasvatusverkosto

3. kokous

Aika: Torstai 18.2.2010 kello 09.00 – 11.30

Paikka: Tuorin ratsutila, Punkalaitementie 10 HUITTINEN

1. Avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleiksi. Kokoukseen osallistui 11 henkilöä. Käytiin läpi esittelykierros.

2. Edellisen kokouksen muistio

Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

3. Joutsenten reitin alueen ympäristöhankkeet

Joutsenten reitin alueeseen kuuluvat Huittinen, Sastamala, Hämeenkyrö ja Punkalaidun. Petri Rinne esitteli tällä alueella Leader-tuella toteutettuja hankkeita sekä mahdollisia tuen käyttökohteita:

Tällä ohjelmakaudella on Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan sisällytetty "perinteisen" leader-tuen rinnalle myös **yhteisöjä koskeva erityisympäristötuki**. Nyt maanviljelijöiden ohella erityisympäristötukea perinnebiotooppien sekä kosteikkojen alkuraivaukseen, perustamiseen ja hoitoon voivat hakea myös yhdistykset. Toistaiseksi näitä hakemuksia on kuitenkin jätetty hyvin vähän. Joutsenten reitin alueella Sastamalassa on suunnitteilla laaja, noin 2 hehtaarin kosteikkoalue 3-4 eri maanomistajan maille. Hakijana toimii paikallinen ojitusyhtiö, joka saa asiantuntija-apua suunnitteluun ja toteutukseen salaojakeskukselta. Kohteen suunnittelu toteutetaan leader-hankkeena (toimintalinja 3) ja perustamisrahoituksena käytetään erityisympäristötukea (tl 2).

Aiemmat Joutsenten reitin alueella **toteutetut ympäristöhankkeet ovat liittyneet enimmäkseen kyläyhdistysten maisemanhoitotyöhön ja vesistökuunnostuksiin**. Esimerkiksi Äetsän kunnan avainmaisemien kunnostusta on toteutettu kyläyhdistysten avustuksella. Kiimajärven ja Houhajärven kunnostusta virkistyskäyttömahdollisuuksien parantamiseksi on toteutettu leader-hankkeina. Houhajärvellä kunnostustyö jatkuu edelleen – suunnitteilla on ainakin alivesien nosto.

Myös **Mahnalan ympäristökoulun** mallia on kehitetty leader-rahoituksella Mahnalan malliin –hankkeessa. Mahnalan ympäristökoulu, joka on mukana myös Vihreä lippu –ohjelmassa, on huomionarvoinen myös siksi, että se on ympäristöteemansa avulla onnistunut kasvattamaan oppilasmääräänsä, vaikka sijaitseekin syrjäisä. Varsin Hyvä ry:n alueella Yläneen luontokoulu Aquilan toiminta käynnistettiin samoin leader-rahoituksella Lounais-Suomen 4H-piirin hankkeena.

Kaikkiin Joutsenten reitin alueella toteutettuihin hankkeisiin voi tutustua osoitteessa www.joutsentenreitti.fi > Hankerekisteri.

Käytiin keskustelua siitä, millä keinoilla yhdistyksiä voitaisiin aktivoida erityisympäristötukien hakuun. Ruotissa hankkeita on kaikkiaan noin 70, mutta esim. Karhuseutu ry:n alueelta hakemuksia on saatu tähän mennessä vain yksi: Kaasmarkun kylän perinnebiotoopin hoitoon liittyvä kokonaisuus, joka liittyy myös Kaasmarkun kyläkoulun (ympäristöpainotteinen) opetukseen. Tukeen liittyy ongelmia – sen kriteerit täyttäviä kohteita ei välttämättä ole tai yhdistyksellä ei ole resursseja sitoutua pitkiin hoitosopimuksiin. Tuki ei myöskään ole aina riittävä, sillä esim. kosteikkojen kaivuutyöhön liittyvät kustannukset nousevat helposti huomattavasti maksimitukea korkeammiksi. Todettiin, että **tukimuodosta tiedottamiseen on panostettava nykyistä voimakkaammin ja eri tahoja on pyrittävä saattamaan yhteistyöhön esimerkiksi erillisen hankkeen avulla**, jotta kohteita saataisiin toteutukseen. Verkosto ja SATAVESI-ohjelma ovat resursseja, joita tiedotustyössä voidaan hyödyntää. Metsäkeskus ja ELY-keskus ovat panostaneet yhteistyöhön ja alueelliseen tarkasteluun Metso-ohjelman rahoituksella toteutettavassa yhteistoimintaverkostohankkeessa.

4. Miljan hoitokolo Vihreän lipun päiväkodiksi

Raija Teiksala esitteli Miljan hoitokolon Vihreä Lippu –projektia. Miljan hoitokolo on kymmenisen vuotta toiminnassa ollut yksityinen vuorohoitopäiväkoti, joka toimii maalaistalossa Huittisissa. Yksikön koko on kasvanut koko ajan – tällä hetkellä päiväkodissa on kirjoilla 29 lasta ja neljä työntekijää. Päiväkodissa toimii yksi ryhmä - koska kyseessä on vuorohoitopäiväkoti, kaikki lapset eivät ole hoidossa yhtäaikaaisesti.

Vihreän lipun kriteereihin kuuluu kuusi teemaa, joiden tiimoilta osallistajat toteuttavat omat vuosittain vaihtuvat projektinsa. Toiminta suunnitellaan ja projektin tulokset raportoidaan Vihreälle Lipulle vuosittain ja tämän perusteella ratkaistaan lipun saanti. Kolme teemaa läpikäytyään osallistujalla on mahdollisuus päästä ohjelmassa ns. kestäväälle tasolle, mikä sekin kuitenkin edellyttää edelleen ohjelmaan sitoutumista.

Miljan hoitokolossa idea Vihreän lipun tavoittelusta syntyi vuoden 2008 lopulla. Kuudesta teemasta valittiin **ensimmäiseksi projektiksi jätteen määrän vähentäminen**. Projekti aloitettiin viikon mittaisella jätemittauksella, jossa tutkittiin jätejakeiden määrät, ja lasten koteihin toimitetulla kierrätyskyselyllä. Tavoitteeksi asetettiin vähentää sekajätteen määrää 30% ja biojätteen määrää 10%. Biojätteen määrän vähentämisessä onnistuttiin erinomaisesti, sekajätteenkin absoluuttinen määrä väheni merkittävästi, mutta koska jätteen kokonaisuus väheni, sekajätteen suhteellinen osuus koko jätemäärästä ei vähentynyt. Koteihin toimitetun kyselyn tulosten mukaan projektin alusta asti mukana olleissa kodeissakin kierrätys lisääntyi projektin aikana.

Päiväkodin **päivittäisessä toiminnassa Vihreän lipun projekti on näkynyt monin tavoin**. Perjantaisin vietettiin ympäristöpäivää, jolloin tutustuttiin kierrätysasioihin eri tavoin. Lapset muun muassa pohtivat roska-/jätteen määritelmää, tutustuivat roska-autoon, kokosivat näyttelyn/kierrätyspäivän omista turhakkeistaan ja suunnittelivat roskattoman retken lähimetsään. Kompostointiin tutustuttiin omassa pikakompostorissa ja tuotteiden elinkaariasiat tulivat tutuiksi samassa yhteydessä. Koulun eskariryhmään tehtiin roskaratsia ja opetettiin isompia lapsia jätteiden kierrätys- ja lajitteluasioissa. Myös kaupungin kierrätyspisteisiin tutustuttiin. Projektin päättyessä isät osallistuivat päiväkodin kierrätyskatoksen rakentamiseen. Jatkossa kotoakin voi tuoda kierrätettävät jätteet katokseen, josta ne toimitetaan päiväkodin toimesta eteenpäin. Vihreän lipun **projekti jatkuu tänä vuonna vesiteemalla**. Muun muassa veden kiertokulkua on opeteltu jumpan avulla ja kartalta on nimetty järviä, jokia ja meriä sekä pohdittu kuivuutta.

Päiväkodissa on hyvin eri-ikäisiä lapsia (1-6 v), mikä tuo toiminnan suunnitteluun haastetta, mutta käytännössä projektin aikana on todettu, että hyvinkin pienet lapset oppivat esim. jätteiden lajittelun. Projektin onnistumisen kannalta **toimintasuunnitelman tekeminen ja toteutetun toiminnan kirjaaminen on tärkeää** – tämä helpottaa **raportointia**, joka yhdessä toimintasuunnitelman laatimisen kanssa on projektin työläin vaihe. Tärkeää on löytää toimintaan myös **yhteistyökumppaneita**, jotka auttavat projektin toteuttamisessa. Yhteistyökumppanit voivat olla tärkeitä myös taloudellisesti – esim. Miljan hoitokolon tapauksessa Satakierto on maksanut Vihreän lipun osallistumismaksun (250 €/v). Lasten kanssa toimintaan projekti tuo uusia kiinnostavia ideoita ja verkosta löytyy paljon materiaalia toiminnan suunnitteluun helpottamaan.

Keskustelussa todettiin, että Satakunnassa on tällä hetkellä vasta kuusi Vihreän lipun koulua ja päiväkotia. Ohjelmassa mukana olevat tahot kaipaavat mahdollisuutta kokemusten vaihtoon ja keskusteluun toistensa kanssa. Verkoston toimesta **päätettiin järjestää esimerkiksi syksyllä toteutettavan koulujen teemaviikon yhteyteen tilaisuus, jossa Vihreän lipun koulut ja päiväkodit voivat tavata ja toisaalta ohjelmasta kiinnostuneet kuulla toiminnasta. Samassa yhteydessä asiasta tiedotetaan myös medialle**. Verkosto pyrkii jatkossa **edistämään ja tukemaan myös Vihreän lipun projektien käynnistymistä uusissa yksiköissä** ja selvittää esim. mahdollisuutta hankerahoituksella palkata ohjelmaan mukaan lähteviä tahoja käytännön työssä tukeva henkilö.

5. Ympäristö ja media –koulutuksen järjestäminen

Edellisen verkostokokouksen jälkeen koulutuksen suunnittelu on edennyt suunnitteluryhmässä, johon kuuluvat Laura Puolamäen ja Minna Uusiniitty-Kivimäen lisäksi Kristina Haavisto Länsi-Suomen kesäyliopistosta, Jami Jokinen Länsi-Suomesta ja Juha Aro Satakunnan Kansasta. Koulutus järjestetään **kahtena iltapäivän mittaisena tilaisuutena**, joista toisen kohderyhmä ovat toimittajat ja toisen ympäristöalan toimijat. Koulutukset järjestetään toukokuussa osana Länsi-Suomen kesäyliopiston toimintaa. **Satakunnan Journalistit** ovat mukana koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Toimittajakoulutuksen alustusten sisällöksi on suunniteltu satakuntalaisten ympäristötoimijoiden ja niiden roolien esittelyä, ympäristölupaprosessien läpikäyntiä, Satakunnan ympäristön erityispiirteiden esittelyä sekä ympäristöön liittyvien arvolutausten käsittelyä. Tilaisuuden loppuun varataan runsaasti aikaa keskustelulle. Ympäristötoimijoille suunnatussa tilaisuudessa on suunniteltu käsiteltäväksi hyvää tiedottamista, toimittajan ja toimituksen arkea sekä toimittajan objektiivisuutta. Koulutuksen yhteyteen tullaan suunnittelemaan myös käytännön harjoituksia esim. työpajan muodossa.

Koulutuksen suunnittelun yhteydessä on noussut esiin myös satakuntalaisten ympäristöalan toimijoiden liittäminen tarpeellisuus. Toimittajat tarvitsivat työssään tietoa siitä, millaisia asiantuntijoita eri organisaatioissa on. Listauksen laatiminen ja ylläpitäminen on kuitenkin ylivoimaisen työlästä ja siksi päätettiin järjestää **toimittajakoulutuksen yhteyteen aulanäyttely, johon ympäristötoimijoilta pyydetään postereita tai esitteitä omasta toiminnastaan**. Tällainen tilaisuus voisi muodostua toistuvaksikin.

Koulutuksen suunnittelu jatkuu suunnitteluryhmässä ja kutsut tilaisuuksiin toimitetaan viimeistään kuukautta ennen tilaisuuden järjestämistä. Suunnittelun yhteydessä pitää vielä varmistaa, ettei koulutuksella ole päällekkäisyyttä maaseutuohjelman tiedotuskoulutusten kanssa.

6. Ympäristötutkimuksen ja ympäristötiedon levittämisen teemaviikko kouluissa

Kokouskutsun yhteydessä verkoston jäseniä pyydettiin lähtemään mukaan ympäristötutkimuksen ja ympäristötiedon levittämisen teemaviikkoon etsimällä kummikoulun, jonka kanssa yhteistyössä toteuttaa teemaviikolla syksyllä 2010 omaan toimintaansa sopivan ympäristötutkimuksen tai muun projektin. Vastauksia pyyntöön on tullut ennen kokousta ja kokouksessa seuraavasti:

- Satakunnan luonnonsuojelupiiri/Iлона Hankonen: voidaan tarjota ideaa teemaviikkoon osallistumisesta luontokerhohankkeen kohdekouluille
- Posiva Oy/Ari Ikonen: resursseja koulujen etsintään ei ole, mutta mikäli kiinnostunut koulu muuta kautta löytyy, on Posiva kiinnostunut olemaan mukana esim. tekemällä koululaisten kanssa pienen kenttätutkimuksen tai tutustumalla Olkiluodon luontokohteisiin tms.
- Pyhäjärvi-instituutti/Anna Paloheimo: VOPPE-hankkeeseen liittyvä opetusmateriaali valmistuu kevään aikana. Tähän voisi olla mahdollista yhdistää jokin teemaviikkoon sopiva projekti.
- SEKK/Yki Räikkälä: Satakunnan Elävän Kuvan Keskus on jättänyt apurahahakemuksen Kipinäviesti-hankkeelle, jossa on tarkoitus tuottaa käsikirjoituskilpailun kautta alakoululaisten tekemiä ympäristöaiheisia lyhytelokuvia. Mikäli rahoitus hankkeelle järjestyy voidaan se sitoa teemaviikkoon. Toteutukseen tarvitaan avuksi ympäristöalan asiantuntijoita esim. verkoston kautta.
- SATAVESI/Minna Uusiniitty-Kivimäki: SATAVESI toteuttaa vapaaehtoisten havainnoitsijoiden avustuksella Oman vesistön seurantakampanjaa, jota on tarkoitus vuonna 2011 markkinoida myös kouluille. Projektin toteutuminen jo syksyllä on epävarmaa resurssipulan vuoksi.
- Pyhäjärvisuudun ympäristötoimisto/Johanna Thessler: idea on esitetty Säskylän kouluille, mutta toisiksi vastausta kiinnostuksesta ei ole saatu
- Porin kaupunki/Heli Välimaa: Porissa asiaa esitellään rehtorien kokouksessa 11.3. Viesti välitetään myös kuntien ympäristösihteereille eteenpäin välitettäväksi.
- Lounais-Suomen metsäkeskus/Leena Gustafsson: metsäkeskus voi osallistua teemaviikkoon järjestämälle koululaisille retkeilyä metsäluontokohteisiin.
- Joutsenten Reitti/Petri Rinne: Hämeenkyrön Mahnalan ympäristökoulu on halukas olemaan mukana teemaviikossa.

Eri toimijat ovat edelleen tervetulleita mukaan teemaviikon toteutukseen. Laura Puolamäki vastaa jatkossa teemaviikon koordinoinnista. Teemaviikon järjestämisestä informoidaan myös Tia Kempista (Satakuntaliitto), joka voi viedä viestiä eteenpäin kouluihin omien verkostojensa kautta.

7. Ajankohtaista

Lounais-Suomen ympäristökasvatusstrategiasta on saatu lausuntoja ja parhaillaan on käynnissä strategian viimeistelytyö. Strategia tullaan julkaisemaan kevään aikana Varsinais-Suomen ELY-keskuksen toimesta.

Lounais-Suomen ympäristöohjelmaa päivitetään kevään aikana. Ohjelman ympäristökasvatus ja ympäristötietoisuus –työryhmän työhön osallistuvat Satakunnasta Laura Puolamäki ja Minna Uusiniitty-Kivimäki.

Satakunnan ympäristökouluhanke järjestää syksyllä Raumalla kaksipäiväisen maailmanperintökasvatuksen seminaarin. Hanke päättyi lokakuussa. Opetuspaketteja laaditaan tänä vuonna Huittisiin ja Säskylään ja työtä jatketaan myös Porissa ja Raumalla. Kevään aikana on tarkoitus suunnitella myös hankkeen jälkeisen ajan toimintaa. Satakuntaan tarvittaisiin pysyvä resurssi maakunnalliseen ympäristökasvatustyöhön.

SATAVESI-ohjelman toiminnan kehittämiseksi viime vuoden lopulla jätettiin Satakunnan TE-keskukselle (nyk. Satakunnan ELY-keskus) rahoitushakemus kolmivuotisesta ylimaakunnallisesta Lounais-Suomen vesien- ja luonnonhoidon hankkeesta VELHOsta. Hankkeessa on varattu resursseja myös kansalaistoiminnan tukemiseen ja ympäristötietoisuus ja –kasvatustyön kehittämiseen. Rahoituspäätöstä hankkeesta odotetaan

kevään aikana. Lähikuukausina SATAVESI-ohjelmassa on henkilöstövajausta Minna Uusiniitty-Kivimäen jäädessä äitiysvapaalle. Uusi työntekijä voidaan rekrytoida vasta VELHO-hankkeen rahoituksen varmistuttua. Siihen saakka verkoston sihteeritehtäviä hoitaa Laura Puolamäki yksin ja muiden SATAVESI-ohjelman tehtävien osalta sijaisena toimii Samu Numminen.

Valtion aluehallinnon uudistus on toteutunut ja vuodenvaihteessa toimintansa ovat aloittaneet aluehallintovirastot (AVI) sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset), joihin on koottu mm. lääninhallitusten, TE-keskusten, tiepiirien ja ympäristökeskusten aiemmin hoitamat tehtävät. Lounais-Suomen ympäristökeskuksen tehtävistä suurin osa on siirtynyt Varsinais-Suomen ELY-keskukselle, joka hoitaa myös Satakunnan ympäristö- ja liikennetehtäviä. Satakunnan ELY-keskus hoitaa Satakunnan TE-keskukselle aiemmin kuuluneita asioita. Lisätietoa uudistuneesta hallinnosta mm. www.ely-keskus.fi ja www.avi.fi.

8. Muut asiat

Satakunnan kehitysvammaiset toteuttavat touko-elokuun välisenä aikana **Myötätuulen viestin**, jossa he haastavat kaikki satakuntalaiset pohtimaan ja tuomaan esille, mitä myönteisiä asioita täällä tapahtuu esteettömyyden, kestävän kehityksen, yhteisen kulttuuritoiminnan ja tasa-arvon edistämisen merkeissä. Viesti kiertää kaikissa Satakunnan kunnissa erilaisten pyöräretkien ja toimintapäivien merkeissä. Haasteviesti on kaikille avoin. Myötätuulen viesti on myös Facebookissa.

Vuonna 2010 on käynnissä **kulttuuriympäristökampanja** Jokaisen oma ympäristö JOY. Lisätietoa kampanjasta www.joy2010.fi. Kampanja on myös Facebookissa. Myös **monimuotoisuuden teemavuosi** on käynnissä – lisätietoa esim. www.sll.fi.

9. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään loppukesällä tai alkusyksyllä ennen koulujen teemaviikkoa. Ajankohdasta ja paikasta ilmoitetaan tarkemmin myöhemmin.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.30.

Muistion laati
19.2.2010
Minna Uusiniitty-Kivimäki